

Alkohola aprite 2008.gada 9 mēnešos

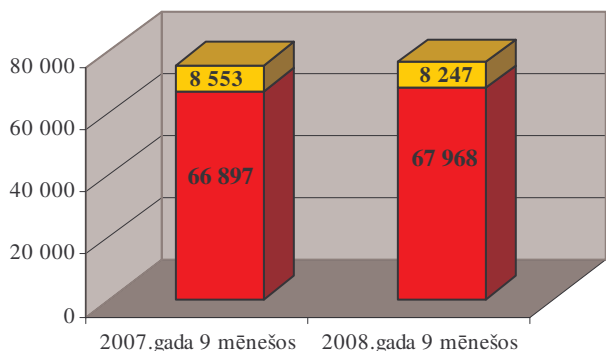
1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi

2008.gadā par alkoholiskajiem dzērieniem plānots iekasēt akcīzes nodokli **107,6 miljonu latu** apmērā. Plāns sastādīts ar būtisku palielinājumu pret 2007.gada faktiskajiem nodokļa ieņēmumiem – par alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) gada laikā jāiekasē par 8%, savukārt par alu – par 4% vairāk kā 2007.gadā.

Nodokļa ieņēmumu plāns tika sastādīts vadoties no 2007.gada alkohola aprites tendencēm par alkohola patēriņa pieaugumu Latvijā, jo akcīzes nodokļa likmes alkoholam nav mainītas kopš 2006.gada.

1.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholu (tūkst. Ls)

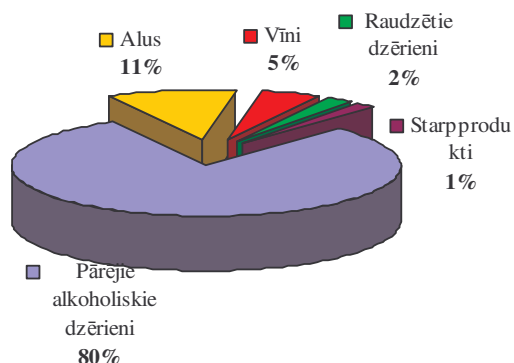

2008.gada deviņos mēnešos **kopējie** akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholu ir **Ls 76,2 milj**, kas ir par 0,8 miljoniem latu jeb **par 1% vairāk** kā pērnā gada deviņos mēnešos, lai arī nodokļa ieņēmumi par alu ir samazinājušies par Ls 0,3 milj. jeb par 4%.

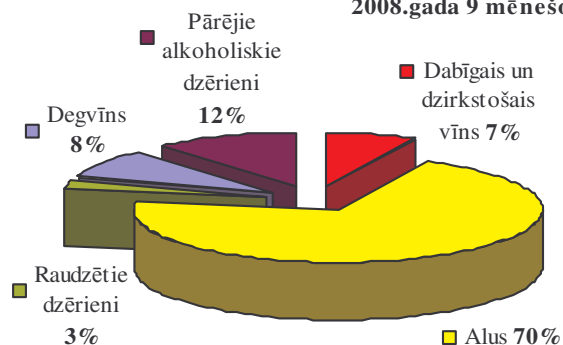
Akcīzes nodokļa ieņēmumu pieaugums skaidrojams ar veiksmīgu nodokļu administrācijas darbu, kā arī ar valsts uzraudzības institūciju pastiprināto un veiksmīgo darbību, jo akcīzes nodokļa likmes alkoholam nav mainītas kopš 2006.gada un nav arī veiktas būtiskas izmaiņas alkohola apriti reglamentējošos normatīvajos aktos, kā arī alkohola realizācijas apjomi ir zemāki kā pērn – **alus realizācijas apjomu samazinājums Latvijā par 3,3%, bet pārējiem alkoholiskiem dzērieniem par 5%.**

2.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūra par alkoholu 2008.gada 9 mēnešos

Kopējā alkoholisko dzērienu struktūra (% no realizācijas Latvijā) 2008.gada 9 mēnešos

Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā 2008.gada 9 mēnešos (skat. 1.pielikumu):

- dominējošo īpatsvaru (80%) akcīzes nodokļa ieņēmumos par alkoholu, kā arī lielāko kāpumu (+Ls 1,5 milj.) pret pērnā gada deviņu mēnešu ieņēmumiem, sastāda ieņēmumi par **pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem** (degvīnu, konjaku,

alkoholiskiem kokteiļiem, u.c.), ko nodrošina salīdzinoši augstā akcīzes nodokļa likme salīdzinājumā ar citām dzērienu grupām piemērojamajām nodokļa likmēm (skat. 2.pielikumu), kā arī degvīna realizācijas apjomu kāpums šajā periodā. Jāatzīmē, ka alkohola realizācijas apjomos minētie dzērieni sastāda tikai 20%.

- 5% sastāda iekasētais nodoklis par **vīnu** un 2% sastāda ieņēmumi par citiem **raudzētajiem dzērieniem**, ko nodrošina šo dzērienu atbilstošais īpatsvars kopējā alkohola patēriņā. Lai arī nodokļa likme nav sevišķi augsta (Ls 0,3 par vienu litru dabīgā vīna vai cita raudzētā dzēriena), tā tomēr ir optimāla, jo to īpatsvars gan akcīzes nodokļa ieņēmumos, gan dzērienu patēriņā ir aptuveni līdzvērtīgs.

Nodokļa ieņēmumi par vīnu ir saglabājušies pērnā gada līmenī, taču ieņēmumos par raudzētajiem dzērieniem ir vērojams būtisks (-Ls0,4milj. jeb -18%) samazinājums.

- Tikai **11%** no kopējiem nodokļa ieņēmumiem par alkoholu šī gada deviņos mēnešos sastāda ieņēmumi par **alu**, lai arī alkoholisko dzērienu patēriņā alus aizņem 70%. Šo lielo diferenci veicina zemā nodokļa likme alum (skat. 2.pielikumu).

Nākamā gada sākumā plānots akcīzes nodokļa likmes palielinājums par 12% par pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, vienlaikus likumā „Par akcīzes nodokli” ir noteiktas obligātās inventarizācijas tirdzniecības vietās, kuru rezultātā jāaprēķina valsts budžetā maksājamā akcīzes nodokļa starpība.

Šī likuma norma ir izstrādāta ar mērķi **izveidot vienmērīgus konkurences apstākļus visiem tirgus dalībniekiem**, kā arī **nodrošināt pilnvērtīgus akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā** par visām precēm, kas nodotas patēriņam Latvijā.

2. Alkohola aprītē iesaistītie komersanti

2008.gada septembra beigās:

- 96 komersantiem bija 106 spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai (3 komersantiem par dažādiem normatīvo aktu pārkāpumiem bija apturētas 4 licences noliktavu turētāja darbībai), kas ļauj alkoholiskos dzērienus saņemt un glabāt, piemērojot atlikto akcīzes nodokļa maksāšanu, tai skaitā 17 komersantiem 22 akcīzes preču noliktavās ir atļautas tādas darbības ar alkoholu kā ražošana un fasēšana;
- 48 komersantiem 52 akcīzes preču noliktavās bija tiesības veikt darbības ar alu, no kuriem 18 komersantiem – tiesības veikt alus ražošanu;
- četriem komersantiem ir spēkā esošas licences apstiprināta tirgotāja darbībai;
- 176 komersantiem bija spēkā esošas licences alkoholisko dzērienu vairumtirdzniecībai, no kuriem 124 veic vairumtirdzniecības darbības ar alkoholiskiem dzērieniem, 99 komersanti veic vairumtirdzniecību ar alu.
- 4879 komersantiem (10 976 deklarētās darbības vietas) bija spēkā licences alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībai;
- 260 spēkā esošas speciālās atļaujas (licences) alus mazumtirdzniecībai, kurās deklarētas 352 darbības vietas.

3. Spirta aprīte

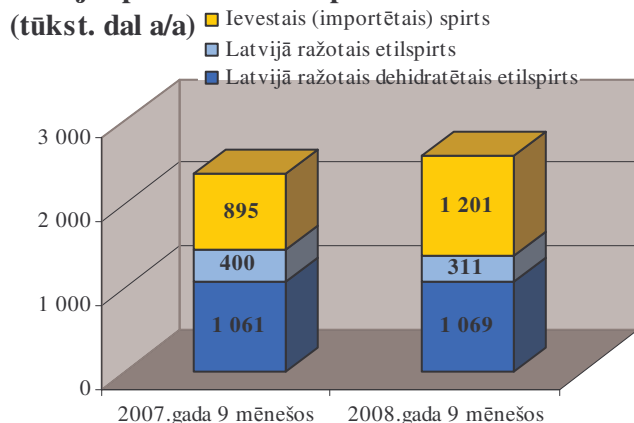
Latvijā spirta aprīte tiek stingri reglamentēta saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kas paredz ierobežotu spirta aprītē iesaistīto personu loku:

- etilspirta ražošana (tai skaitā arī apstrāde un pārstrāde) Latvijā 2008.gada deviņos mēnešos bija atļauta četriem komersantiem;

- etilspirta ievešanu, tai skaitā importu, šī gada deviņos mēnešos veikuši astoņi akcīzes preču noliktavu turētāji – alkoholisko dzērienu ražotāji.

3.attēls

Latvijā aprītē esošā etilspirta izcelsme

2008.gada deviņos mēnešos valstī saražoti 1,4 milj. dekalitru absolūtā spirta (dal a/a), kas ir par 6% mazāk kā pērnā gada attiecīgajā periodā (skat. 3.pielikuma 2.tabulu).

78% no valstī šogad saražotā spirta ir dehidratētais spirts, ko Latvijā ražo viens komersants. Praktiski viss dehidratētais spirts tūlīt pēc saražošanas tiek izvests uz Vāciju un Lietuvu.

Lai nodrošinātu pieprasījumu pēc spirta Latvijā, spirts tiek arī ievests – 2008.gada deviņos mēnešos valstī ievesti 1,2 milj. dal a/a etilspirta, kas par 34% pārsniedz pērnā gada attiecīgajā periodā ievesto spirta apjomu. Etilspirts Latvijā tiek ievests no Krievijas, Ukrainas, Igaunijas, Nīderlandes, Vācijas, Francijas un Slovākijas un galvenokārt tiek izmantots alkoholisko dzērienu ražošanā.

4.attēls

No kopējā 2008.gada deviņos mēnešos valstī pieejamā etilspirta apjoma – **2,6 milj. dal a/a**, kas ir krājumi gada sākumā + saražots + ievests, (skatīt spirta aprītes bilanci 3.pielikumā):

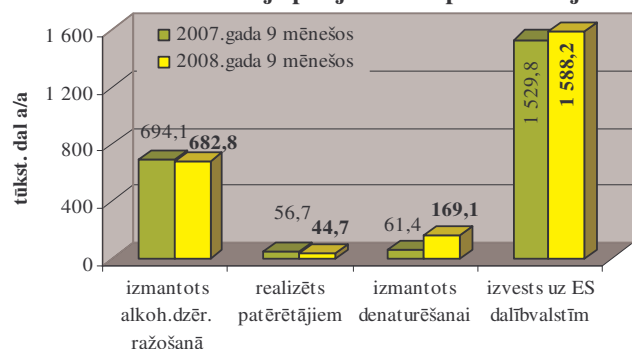
- **60%** nosūtīti uz citām ES dalībvalstīm – Lietuvu, Igauniju un Vāciju;

- alkoholisko dzērienu ražošanā izmantotais apjoms sastāda **26%**;

- **6%** izlietoti denaturēšanā un šim mērķim izmantotā spirta apjoms ir palielinājies vairāk kā 3 reizes, jo šogad viens komersants uzsācis denaturētā spirta izvešanu no Latvijas uz Vāciju un Poliju. Šī gada deviņos mēnešos no Latvijas izvesti 73% no kopējā denaturētā spirta apjoma;

- citiem spirta patērētājiem nodotais apjoms ir samazinājies par 21% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu, un kopējā izlietojumā īpatsvars sasniedz tikai **1,7%**.

Latvijā pieejamā etilspirta izlietojums

4. Alkoholisko dzērienu ražošana

Alkoholisko dzērienu ražošana **2008.gada deviņos mēnešos** veikta 14 akcīzes preču noliktavās, vienā noliktavā veikta aromatizatoru un ekstraktu ražošana, divās – alkoholu saturošo ekstraktu un esenču fasēšana un izplatīšana. Minētie komersanti šī gada deviņos mēnešos **saražoja 58,7 milj. litru alkoholisko dzērienu**.

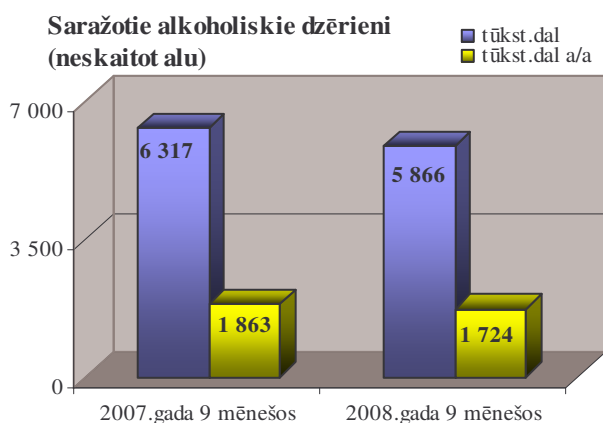
Jāatzīmē, ka šogad jau 4 uzņēmumiem gan par pārkāpumiem, gan uz pašu vēlēšanos ir anulētas speciālās atļaujas (licences) ar tiesībām ražot alkoholiskos dzērienus.

Alkoholisko dzērienu ražošanā 2008.gada deviņos mēnešos izmantoti:

- **683 tūkst. dal a/a** gan Latvijā ražotā gan ievestā/importētā **etilspirta**, kas ir par 2% mazāk kā pērnā gada attiecīgajā periodā;

- **1026 tūkst. dal a/a spirtu saturošas izejvielas** (konjaka spirts, brendijs, degvīns, vīnmateriāli, aromatizatori, ekstrakti utml.), kas ir par 11% mazāk kā pērn.

5.attēls

Igauniju).

Latvijā ražoto dzērienu (neskaitot alu) sortimentā šī gada deviņos mēnešos kā ierasts dominē degvīns – 58,5%. Lai arī 79% no saražotā degvīna apjoma izvesti no Latvijas, degvīns no valstī ražoto dzērienu sortimenta ir populārākais dzērienu veids arī Latvijas patērētājiem.

Alkoholiskie kokteiļi ir otra populārākā dzērienu grupa Latvijas patērētājiem (neskaitot alu) un saražoto dzērienu sortimentā tie sastāda 17%.

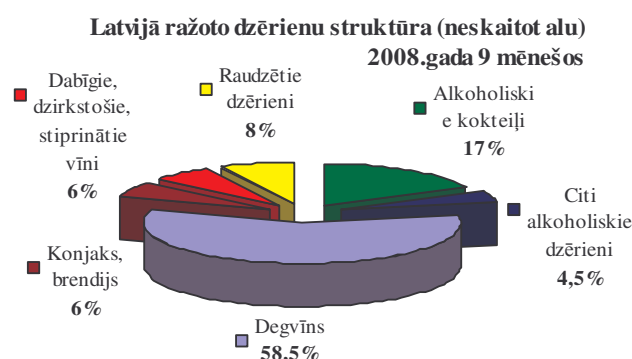
Raudzētie dzērieni sastāda 8% īpatsvara Latvijā ražoto dzērienu sortimentā un to apjomi būtiski nemainās gadu griezumā, tomēr šī ražošanas apjomu stabilitāte tiek nodrošināta ar no valsts izvedamo apjomu – šī gada deviņos mēnešos no valsts izvesti 57% no to saražotā apjoma. Vietējā tirgū Latvijā ražoto raudzēto dzērienu apjomi ir samazinājušies par trešdaļu salīdzinājumā ar pērnā gadu, attiecīgi atstājot iespaidu arī uz akcīzes nodokļa ieņēmumiem.

2008.gada deviņos mēnešos

Latvijā kopumā saražoti 5866 tūkst. dal alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir par 7% mazāk kā pērnā gada deviņos mēnešos (skat. *4.pielikuma 1.1.tabulu*).

42% no valstī saražotajiem alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) šogad tika realizēti Latvijā, 35% tika eksportēti uz trešajām valstīm (pamatā uz Kanādu un ASV); 19% tika nosūtīts uz citām ES dalībvalstīm (galvenokārt Lietuvu, Kipru un

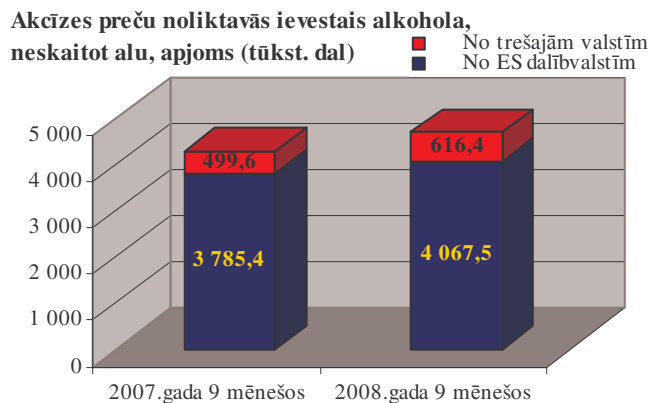
6.attēls

5. Alkoholisko dzērienu ievēšana un imports

2008.gada deviņos mēnešos akcīzes preču noliktavās Latvijā kopumā no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievesti 46,8 milj. litru alkoholisko dzērienu, kas ir par 9% vairāk kā pērnā gada attiecīgajā periodā (skat. 4.pielikuma 1.2.tabulu).

7.attēls

No kopumā šogad akcīzes preču noliktavās no ārvalstīm ievestā alkohola 87% tiek ievesti no citām ES dalībvalstīm, pārējais tiek importēts no trešajām valstīm.

Aptuveni puse no akcīzes preču noliktavās ievestā alkohola (neskaitot alu) ir dabīgais vīns, lai arī no trešajām valstīm ievestā alkohola sortimentā dominē stiprie alkoholiskie dzērieni.

No Latvijā ievestajiem alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) 2008.gada deviņos mēnešos brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaisti 25,7 milj. litru ievesto jeb importēto alkoholisko dzērienu, kas ir par 4% vairāk kā pērnā gada attiecīgajā periodā (skat. 4.pielikuma 1.2.tabulu).

8.attēls

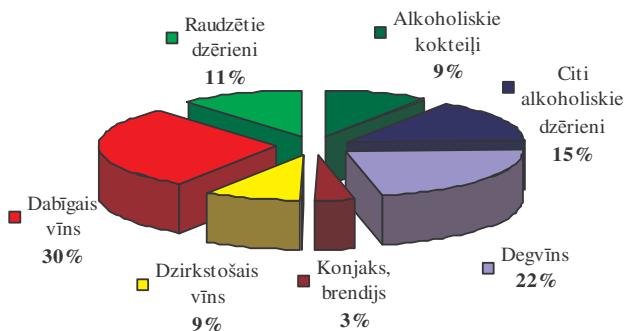
Ievesto un importēto alkoholisko dzērienu struktūrā, kas laisti brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā (neskaitot alu) 2008.gada deviņos mēnešos dominē dabīgi raudzētie dzērieni – dabīgie vīni (30%), un dzirkstošie vīni (9%), pie tam pēdējo apjomi ir par 38% lielāki kā pērn.

Samazinājums vērojams vienīgi pārējo raudzēto dzērienu grupā (-21%), kuriem īpatsvars no 15% pērn samazinājies līdz 11% šī gada deviņos mēnešos, kas attiecīgi ietekmēja akcīzes nodokļa ieņēmumu raudzētajiem dzērieniem samazinājumu.

Degvīna un citu stipro jeb „spirtoto” dzērienu grupās vērojams pieaugums salīdzinājumā ar pērnā gada deviņu mēnešu rādītājiem (degvīns +25%, alkoholiskie kokteiļi +4%, konjaks un brendijs +9%).

Šī gada laikā vērojamas pieprasījuma izmaiņas par labu stiprajam alkoholam. Ievesto alkoholisko dzērienu sortimentā „spirtotie” dzērieni kopumā sastāda 50%, lai arī pērn tajā pat laika periodā tie sastādīja 47%.

Brīvā apgrozījumā laisto ievesto/importēto dzērienu struktūra (neskaitot alu) %
2008.gada 9 mēnešos

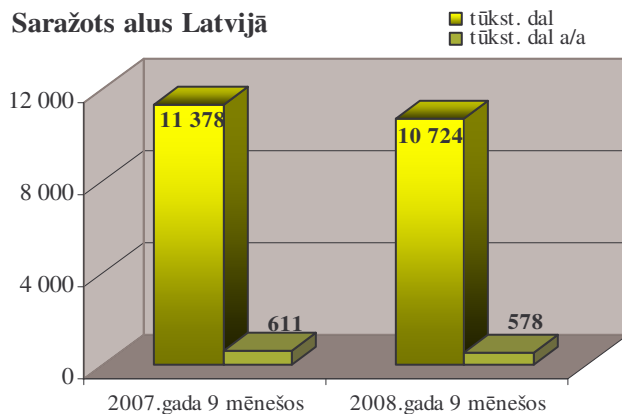

6. Alus aprīte

Alus ražošanu **2008.gada deviņos mēnešos** veikuši 17 komersanti, kas kopumā saražojuši **107 milj. litru alus**.

13 mazajās alus darītavās, kas šogad ir brūvējušas alu (viena alus darītava šogad izbeidza savu darbību), saražotā alus īpatsvars sastāda 12% no kopumā valstī saražotā alus apjoma. Mazās alus darītavas saņem akcīzes nodokļa atvieglojumus – par pirmajiem gadā saražotajiem 100 tūkst. dekalitriem alus piemēro pusi no akcīzes nodokļa likmes.

9.attēls

2008.gada deviņos mēnešos Latvijā saražoti **10724 tūkst. dal** alus, kas ir par **6% mazāk** kā pērn (skat. 5.pielikuma 1.tabulu).

Saskaņā ar alus ražotāju deklarēto informāciju, **88% no saražotā alus tika realizēts Latvijā**. 2008.gada deviņos mēnešos Latvijas tirgū vietējā ražojuma alus apjomi ir par 4% mazāki kā pērnā gada attiecīgajā periodā. Latvijā ražotā un vietējā tirgū realizētā alus vidējais

stiprums sastāda 5,4 tilpumprocentus.

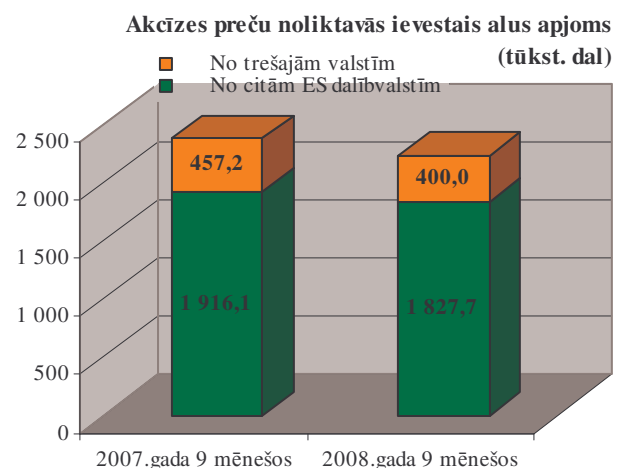
No Latvijas šī gada deviņos mēnešos kopumā **izvesti 7%** no valstī saražotā alus, $\frac{3}{4}$ no izvestā alus apjoma tiek nosūtītas uz Lietuvu.

10.attēls

No citām valstīm Latvijā alus tiek ievests salīdzinoši nelielos apjomos, kas pamatā saistīts ar to, ka Latvijā priekšroka tiek dota vietējā ražojuma alus.

2008.gada deviņos mēnešos Latvijā **ievesti 22,3 milj. litru alus**, pie tam 82% tiek ievesti no citām ES dalībvalstīm. Salīdzinājumā ar pērnā gada rādītājiem, šogad ievestā alus apjomi **samazinājušies par 6%**.

Samazinājums vērojams arī ievestā alus realizācijas apjomos Latvijas tirgū (skat. 5.pielikuma 2.tabulu) – samazinājums par 1%, palielinājies vienīgi ievestā alus stiprums no 4,8 uz 5 tilpumprocentiem.

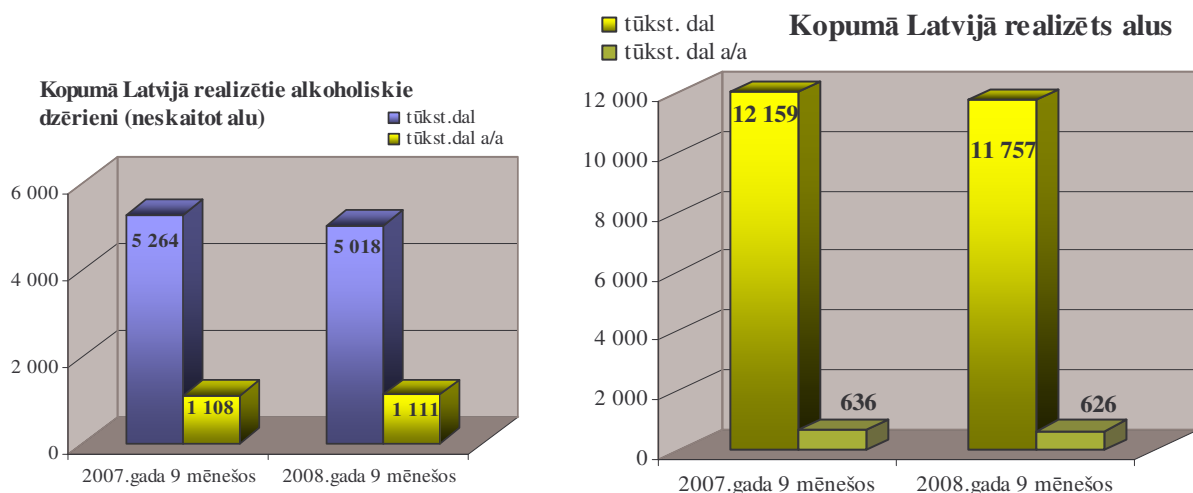

Kopumā šī gada deviņos mēnešos vērojama tendence, alus realizācijas apjomi samazinās salīdzinājumā ar pērnā gadu par 3,3%, kas attiecīgi ietekmēja akcīzes nodokļa ieņēmumu kritumu par 3,6% salīdzinājumā ar pērnā gadu.

7. Alkohola kopējā realizācija Latvijā

Par kopējo alkohola realizāciju valstī var uzskatīt Latvijas alkoholisko dzērienu ražotāju un Latvijā kopumā ievestās produkcijas novirzīšanu patēriņam Latvijā. **2008.gada deviņos mēnešos kopumā realizācijai Latvijā nodoti 50,2 milj. litru alkoholisko dzērienu un 117,6 milj. litru alus.**

11.attēls

Alkoholisko dzērienu realizācijas apjomi (neskaitot alu) 2008.gada deviņos mēnešos salīdzinājumā ar pērno gadu **samazinājušies par 5%** (skat. 4.pielikuma 2.tabulu), savukārt pēc absolūtā spirta satura dzērienos, realizācijas apjomi ir nedaudz palielinājušies, kas arī veicināja akcīzes nodokļa ieņēmumu kāpumu par 1,6%, jo 80% alkoholisko dzērienu nodokli aprēķina, vadoties no to stipruma pēc absolūtā alkohola.

Latvijā ražotās preces sastāda 49% no kopumā valstī šogad realizētā apjoma, lai arī pērn Latvijas produkcija aizņēma 53% alkohola tirgus.

Alus realizācijas apjomi šogad ir **samazinājušies par 3,3%** (skat. 5.pielikuma 2.tabulu), kas attiecīgi ietekmēja akcīzes nodokļa ieņēmumu kritumu par 3,6% salīdzinājumā ar pērno gadu. Alus realizācijas sortimentā dominē (82%) Latvijā ražotā produkcija.

Alkoholisko dzērienu apjomu izmaiņas pa dzērienu grupām redzamas 4.pielikuma 2.tabulā, savukārt 6.un 7.pielikumā apkopota informācija par lielākajiem alkoholisko dzērienu ražotājiem un importētājiem, kas izlaiž brīvā apgrozījumā alkoholu patēriņam Latvijā, kā arī par populārākajiem alkoholisko dzērienu nosaukumiem, kas nodoti realizācijai tirdzniecības vietās šī gada pirmajā pusē.